

Jesper Tang Nielsens prædiken Mariæ bebudelsesdag

Taler

Jesper Tang Nielsen
Valgmenighedspræst

Dato

22. marts 2026

Sted

Immanuelskirken, København

Omstændigheder**Prædikentekster**

Lukasevangeliet kapitel 1, vers 46-55

Salmer

DDS 12 – 201 – 71 – 72 – 64 – 441

- 1 Kun overgået af Jesus må Jomfru Maria være den mest portrætterede person i verden. Hun optræder i ikoner og på malerier i talløse værker fra de sidste to tusind år. Tre typer fremstillinger står ud. Den første er bebudelsen, som vi fejrer i dag. Maria mødes af englen Gabriel, mens hun sidder fromt fordybet i
- 5 enten sit vævearbejde eller med en bog i hånden. Hun har øjenkontakt med englen og noget sker mellem dem. Resultatet er, som vi ved, at Maria bliver med barn. Det andet motiv er Maria med Jesus på skødet. Som den omsorgsfulde moder ser hun på en gang tilbedende og kærlig på sit barn. Endelig er det tredje motiv er piëta, hvor kvinden Maria sidder sørgende med sin døde søn i armene
- 10 og lader sine tårer løbe ned over hans lig. De tre motiver fremstiller til sammen Marias historie. Hun er den, hun er, gennem sit forhold til sin søn. Det gør hende til sig selv.

- Når man studerer billederne, er der ingen tvivl om, at de fremstiller et forbillede.
- 15 Det er den jomfrueligt rene unge pige, den selvopofrende kvinde og den sørgende moder. Ingen steder i historien indtager hun en aktiv rolle, hvor hun handler selv. Hun er altid en passiv funktion af mandens i hendes liv, som hun giver sig helt hen til. Hun er altid den, som hun bliver gjort til. Det kan fremstilles således, at hendes blodrøde lyser ud af hendes bryst, for hendes hjerte
- 20 banker kun for Jesus. Sådan bliver hun indbegrebet af fromhed, hengivenhed og lydighed. Således bliver hun gennem århundrederne genstand for tilbedelse og beundring. Hun bliver det ideal, som kvinder bevidst og ubevidst skal leve op til. Det som kulturen ideelt set forventer af en kvinde, hvorfor ægte kvinder kun kan komme til kort, skuffe og fejle.

Men for et par år siden kom det på mode blandt kvindelige popstjerner at lade sig portrættere som Jomfru Maria. Blandt andre Beyoncé, Nicki Minaj og selveste Taylor Swift optrådte i fotoserier, der mimerede Maria. Alle har de et

30 bevidst udfordrende blik ud mod beskueren. Det er, som om de afkræver en stillingtagen: Kan jeg være Maria, spørger de smukke idoler. Samtidig fornægter populærkulturens æstetik sig ikke. Billeder er i skarpe farver. Kvinderne er omgivet af blomster. Baggrunden er lys blå himmel eller hav. Midt i står berømmtheden let påklædt med struttende gravid mave, spædbørn på armen eller

35 med det røde Jesus-hjerte flammende i brystet. Der er ikke ringe tjenerinder i portrætterne. De overtager ikke Maria som den ydmyge, lydige kvinde, der servilt tager sin skæbne på sig og bærer Guds søn. For stjernerne stiller sig bevidst frem for tilbedelse, når de tager form som den mest tilbedte kvinde i historien. De lader sig beundre af deres millioner af fans i skikkelse af den mest

40 beundrede af alle kvinder. De overtager den rolle, som kvinder har spejlet sig i gennem århundreder, og fylder den med et nyt indhold. I stedet for at måle sig med Maria og forsøge at leve op til hende, giver de hende et nyt liv ved at lade hendes status ophøje dem. I stedet for at se et feminint forbillede i den ærbare, jomfruelige moder, lader de den kvindelige idealfigur være ramme for deres egen

45 selvfremsstilling. Skikkelsen af den ringe tjenerinde fyldes af megastjernernes succes, så identifikationsfiguren for deres millioner af fans ikke er den underdanige unge pige, der viljeløst underlægger sig den mandlige guds vilje, men er tværtimod den selvbevidste og selvsikre kvinde, der tager selv magten over sit eget liv og lader alle slægter prise sig salig i form af svimlende

50 indtægter og fanatiske følgere. Maria i popkunstnernes fremstilling har power. Hun underkaster sig ikke passivt nogen mand og tager ikke imod ordrer fra nogen. Hun overtager selv aktivt sin rolle som kvinde, for hun er ikke sat i tjeneste for nogen. Hun er ingens tjenerinde. Hun kan selv.

55 Så provokerende det end måtte lyde i protestantiske ører, så er popkulturens fortolkning ikke fremmed for den lovsang, som Maria lægger stemme til i Lukas' evangelium. For i den er fortolkningsnøglen, at forholdene omvendes. At de mægtige styrtes ned og de ringe ophøjes. At sultende får gaver og rige sendes tomhændet bort. Fordi Gud gennem en ringe tjenerinde lader sin søn komme til

60 verden, omvendes alle magthierarkier og alle statusmarkører omskiftes. Samme forvandlende potentiale har selv den tekst, der i århundreder har været indbegrebet af moderlig selvopofrelse og selvudslettelse, som har ladet generationer af kvinder se op til et uopnåeligt ideal om den uberørte jomfru, der

65 giver fødsel til en søn. Som den tekst har institutionaliseret et undertrykkende
kvindebillede, viser den sig nu at kunne bruges til at omvende de traditionelle
forestillinger, som den selv har skabt. Den nedbryder selv idealet om den
selvudslettende kvinde, når den bliver ramme for selvstændige kvinders
iscenesættelse af sig selv som dem, alle slægter skal prise salige. Teksten åbner selv
70 for denne mulighed, for i lovsangen forsvinder Maria ikke bare i rollen som den
ydmyge tjenerinde. Hun erklærer også selvtilfreds, at hun fra nu af skal prises
salig af alle slægter. Hun underordner sig ikke kun i tjenesten. Hun lader sig også
ophøje ved den opgave, som bliver hendes skæbne. Således kan hun være
forbilledlig for den form for kvindelighed, som stjernerne stiller op for deres
75 tilhængere og giver dem en identifikationsfigur, der ikke underlægger sig de
samfundsbestemte ulighedsstrukturer. Ligesom Gud ikke gør i Marias lovsang.
Ligesom hun ikke selv gør i sin selvfremstilling.

Så bliver Maria et forbillede for enhver, der ikke lader sig binde af samfundets
80 ideer, der vil bestemme, hvem vi er. Enhver, der mener at være nogen og noget,
som ikke kan reduceres til det billede, som kulturen fremsætter som ideal. For
Maria bryder i sit Magnifikat gennem alle fastlåste forestillinger og fasttømrede
forbilleder, når hun priser Gud for at styrte de mægtige fra tronen og ophøje de
ringe. Det gudsbillede tager hun til sig og det bringer hun til udtryk, når hun
85 både er den ringe tjenerinde og skal prises salige af alle slægter. Så er hun på en
og samme gang den, der uselvvisk påtager sig sin opgave, og den der selvbevidst
bringer sit eget værd til udtryk. Her er hun et ideal for alle, for alle skal finde sig
selv og skabe sig selv mellem det, der er givet i de roller og modeller som vi
pålægges og overtager uden at vide af det og uden at ville det. Når man allerede
90 er identificeret som nogle, fordi vi er mænd eller kvinder; unge eller gamle; blege
eller brune; velstående eller udfordrede. Man kan på den ene side ikke andet end
lydigt tjene de forhold, som man er underlagt. På den anden side står de til
forhandling, så man selv kan fylde rammerne og kategorierne med sit indhold.
Man kan sprænge snærende bånd og forandre trange kasser. Man kan ville prises
95 salig af alle slægter. Som Marias lovsang giver mod til, når hun lovpriser Gud,
der omkalfatrer magtforhold. Som superstjernerne gør, når de omkalfatrer
Maria-skikkelsen. Således åbner Marias lovsang for at overtage sit liv i en stadig
udfordring af de vilkår, det er underlagt. Berømtighederne følger hende, præcist
når de forvandler det ideal, som hun har givet skikkelse til. Det kan man se på
100 billederne.

Man kan ikke se på billederne, om de også følger hende i det, der i hendes

forbillede ikke er til forhandling; det, der ikke kan forvandles eller forandres. For
105 man kan ikke se på billederne, om deres selvscenesættelse og selvpromovering er
funderet i en tro på, at de selv er i stand til at skabe deres eget liv, så de dybest set
ikke har noget til fælles med Maria. Man kan ikke se, om deres selvtillid og
selvværd stammer fra en tro på, at de har fået fundamentet for deres liv skænket
i troen på Kristus, så de dybest set har alt til fælles med Maria. Man kan ikke se,
110 om de fås mod til at bryde med normerne stammer fra troen på, at de i Kristus
har modtaget det ene, der afgør, hvem de dybest set er. Ligesom man ikke kan
se, om de manges liv inden for normerne finder sted i troen på, at det ene
afgørende for deres liv sprænger alle normer, fordi de gives i troen på Kristus.
Man kan ikke se det. Men i Marias lovsang hører man det, at selv den ringeste
115 tjenerinde skal prises salig af alle slægter; og selv den mest saligpriste af alle
slægter, er en ringe tjenerinde, for det ene, der afgør, hvem hun er, er givet
hende. Det er givet os, så vi kan være ringe tjenerinder og prises salige af alle
slægter.

120

Kilde

Manuskript taget fra kvvv.dk med tilladelse fra udgiver

Kildetype

Digitalt manuskript

125

Tags

Anden tekstrække, Mariæ bebudelsesdag, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/jesper-tang-nielsens-praediken-mariae-bebudelsesdag>

130

135

140